

# CALL OUT อย่างไรให้ชอบด้วยกฎหมาย: กรณีการเรียกร้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ของรัฐบาลต่อการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

## How to Call out Legally: A Case of Calling out toward the Government Administration on the Coronavirus Outbreak

อุมาพร สิทธิบุรณานายา<sup>1</sup>

Umaporn Sitthiburanaya<sup>1</sup>

### บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นของประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลผู้มีชื่อเสียงหรือมีอิทธิพลต่อสังคมไทยเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID -19) ว่ามีความผิดทางกฎหมายหรือไม่อย่างไร เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ประกอบกับบทติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือ ICCPR ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีแห่งกติกา ได้รับรองให้บุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก แต่อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจะสามารถกระทำได้อย่างไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัด แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน กล่าวคือ การแสดงความคิดเห็นต้องอยู่ภายใต้กรอบของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล และรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้นการเรียกร้องเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลจึงเป็นเรื่องที่ประชาชนชาวไทยสามารถกระทำได้ตามสิทธิที่มีกฎหมายรับรองคุ้มครองแต่ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นเดียวกัน

**คำสำคัญ:** การเรียกร้อง โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มาตรการปิดเมือง ดุหมั่น หมิ่นประมาท

### Abstract

This article aims to study and to analyze about people' call out especially in famous people or influencers in Thai society regarding government administration in the situation of Coronavirus outbreak (COVID-19) in a sense of illegality. The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 and

<sup>1</sup> สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Department of Laws, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajaphat University.

Email: usitthiburanaya@hotmail.com

the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), as one of the members of ICCPR, has laid down the principle which Thai people have the right to express independently. However, it does not mean that the freedom of expression can be done without exception. Those acts must be underneath the law framework enacted by the constitution of the kingdom of Thailand in protecting people' rights or liberties, maintaining peace or good morals, or protecting public health, including opinion expression. It mentioned that opinion expression must be under the Criminal Code which is a law protecting people' rights, peace, or morals of people. Therefore, the call out for expressing opinions about the government administration can be done by Thais within the law framework.

Keywords: Call out, COVID -19, Lockdown, Defamation, Insult

วันที่รับบทความ : 17 ตุลาคม 2564

วันที่แก้ไขบทความ : 03 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 10 มีนาคม 2565

## 1. บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือที่เรียกว่า COVID-19 พบการระบาดครั้งแรกในเมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 เป็นเชื้อไวรัสที่ทำให้ผู้ติดเชื้อเจ็บป่วยต่อระบบทางเดินหายใจ เช่น ไอ มีไข้ มีน้ำมูก หรือทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย เชื้อไวรัสโคโรนาจะแพร่เชื้อได้ง่ายจากคนสู่คน ผ่านการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อและละอองเสมหะจากการไอ จาม น้ำมูก น้ำลาย ในเวลาต่อมาเชื้อไวรัสดังกล่าวได้ระบาดไปทั่วโลกจนเกิดการกลายพันธุ์หลายสายพันธุ์ด้วยกัน แต่เดลตา (Delta) เป็นสายพันธุ์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์มากที่สุดในช่วงเวลานี้ เนื่องจากสามารถแพร่กระจายเชื้อได้อย่างรวดเร็ว ทำให้มีผู้ติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อนจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขทั่วโลกให้ตกอยู่ในสภาวะล่มสลาย อันเนื่องมาจากบุคลากรทางการแพทย์รวมถึงอุปกรณ์ในการช่วยชีวิต เช่น เครื่องช่วยหายใจ ยา เวชภัณฑ์ วัคซีน มีปริมาณที่ไม่เพียงพอต่อการป้องกันควบคุมและการรักษาพยาบาล ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากมายทั่วโลกจากการติดเชื้อสายพันธุ์เดลตา (รามาชานแนล, 2564) สำหรับประเทศไทย ข้อมูล ณ วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2564 มีผู้ป่วยยืนยันสะสมอยู่ที่จำนวน 1,476,477 คน และอัตราผู้เสียชีวิตสะสมจำนวน 15,363 ราย (กรมควบคุมโรค, 2564) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งของรัฐบาลที่ต้องหาวิธีป้องกันควบคุมการติดเชื้อและลดอัตราการเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อในประเทศไทยอย่างเร่งด่วนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวทางของรัฐบาลภายใต้การบริหารงานของนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต่อการจัดการกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่ต้องจัดการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย รัฐบาลจึงพยายามดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันควบคุมการติดเชื้อและลดอัตราการเสียชีวิตของประชาชน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามในฐานะสมาชิกขององค์การอนามัยโลก (WHO) และพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ประกาศใช้มาตรการปิดเมือง (Lock down) เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคที่กระจายอย่างรวดเร็ว

และเป็น วงกว้าง รวมถึงจัดหาวัคซีนให้กับบุคลากรทางการแพทย์และประชาชน อันเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยหยุดยั้งและป้องกันการติดเชื้ออย่างดีที่สุด ในขณะที่ การดำเนินมาตรการของรัฐบาล เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการหรือเรียกกันว่า การ “call out” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นของผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดของสังคมไทยอย่างดารา นักแสดง หรือผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคม (Influencer) อื่น ๆ เช่น ยูทูบเบอร์ บล็อกเกอร์ เกี่ยวกับวัคซีน เช่น การจัดหาวัคซีนที่ล่าช้าและไม่เพียงพอ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงวัคซีน ประสิทธิภาพของวัคซีนในการป้องกันเชื้อไวรัส โควิดและการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจอันเกิดจากมาตรการปิดเมือง

จากการที่ประชาชนได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นสะท้อนการบริหารงานของรัฐบาลจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ทำให้เกิดการถกเถียงในสังคมไทยว่าการเรียกร้องนั้นสามารถกระทำได้หรือไม่อย่างไร ด้านหนึ่งเห็นว่าสามารถกระทำได้เนื่องจากการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยมีกฎหมายภายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศรับรองให้ประชาชนชาวไทยสามารถกระทำได้ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 34 กำหนดให้ประชาชนชาวไทยมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ประกอบกับกติกากระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือ ICCPR (International Covenant on Civil and Political Rights) ข้อบทที่ 19 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติกากระหว่างประเทศดังกล่าวแล้ว (กระทรวงการต่างประเทศ, 2564) ขณะที่อีกด้านหนึ่งเห็นว่าการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนการบริหารงานของรัฐบาลนั้นประชาชนไม่อาจกระทำได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด กล่าวคือ แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และกติกากระหว่างประเทศ ICCPR กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกได้ แต่การแสดงออกดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดด้วย เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานและความผิดฐานหมิ่นประมาทไว้

ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นระหว่างรัฐบาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ต้องป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนากับสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อการทำหน้าที่ของรัฐบาล ซึ่งต่างฝ่ายต่างมีกฎหมายรับรองคุ้มครองทั้งกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ จึงเป็นที่มาของหัวข้อเรื่อง “CALL OUT อย่างไรให้ชอบด้วยกฎหมาย: กรณีการเรียกร้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการของรัฐบาลต่อการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การเรียกร้อง (Call Out) ของประชาชนชาวไทยเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งรัฐบาลมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องบริหารจัดการต่อการแพร่ระบาดของโรคกับการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นของประชาชนว่าสามารถกระทำได้หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานแสดงความคิดเห็นได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

## 2. หลักกฎหมายกับการบริหารจัดการของรัฐบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

การบริหารจัดการของรัฐบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา เพื่อป้องกันและควบคุมการระบาดของโรค มีหลักกฎหมายที่ให้อำนาจและกำหนดหน้าที่ให้รัฐบาลต้องกระทำ ดังนี้

### 2.1 กฎอนามัยระหว่างประเทศ (International Health Regulations 2005)

กฎอนามัยระหว่างประเทศ หรือ IHR มีสถานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งรัฐสมาชิกขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) จะต้องปฏิบัติตาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจจับ ป้องกันการแพร่กระจายและควบคุมโรคที่อาจเกิดจากภัยสุขภาพและการเดินทางข้ามประเทศ ทั้งนี้กฎอนามัยระหว่างประเทศกำหนดให้รัฐสมาชิกซึ่งรวมถึงประเทศไทยจะต้องแจ้งรายงานการระบาดของโรคต่อองค์การอนามัยโลก ภายใน 24 ชั่วโมงและต้องรีบดำเนินการควบคุมป้องกันโรคทันทีที่ทราบว่ามีการะบาดของโรค ในปัจจุบันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาเป็นหนึ่งในโรค ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดให้อยู่ในรายการของโรคระบาดที่ต้องมีการควบคุม (กรมควบคุมโรค, 2565)

## 2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดหน้าที่รัฐเกี่ยวกับบริการสาธารณสุข ให้รัฐต้องดำเนินการเพื่อป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคและรักษาพยาบาลให้กับประชาชน ดังนี้

2.2.1 รัฐธรรมนูญ มาตรา 47 วางหลักว่า บุคคลมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ ผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและบุคคลมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)

2.2.2 รัฐธรรมนูญ มาตรา 55 วางหลักว่ารัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง บริการสาธารณสุขต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)

## 2.3 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐสามารถกระทำการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพ การระบาดของโรคอันตรายหรือโรคระบาดไว้ในมาตรา 35 ซึ่งวางหลักว่า ในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ของโรคติดต่ออันตราย หรือโรคระบาด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อ มีอำนาจสั่งปิดสถานที่ต่าง ๆ เช่น ตลาด โรงงาน สถานที่ชุมนุมชน โรงมหรสพ สถานศึกษา หรือสถานที่อื่นใดเป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ผู้ที่เป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาด หยุดการประกอบอาชีพเป็นการชั่วคราวหรือสั่งห้ามบุคคลดังกล่าวเข้าไปในสถานที่ต่าง ๆ เช่น สถานที่ชุมนุมชน สถานศึกษา โรงภาพยนตร์ หรือสถานที่อื่นใด เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2565)

## 3. หลักกฎหมายกับการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นของประชาชน

การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของรัฐบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาในประเทศไทยเกี่ยวกับวัคซีน การปิดเมือง ปิดสถานที่ หรือการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างเป็นการชั่วคราว มีหลักกฎหมายที่รับรองสิทธิและกำหนดหน้าที่ที่ประชาชนต้องปฏิบัติ ดังนี้

### 3.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ICCPR (International Covenant on Civil and Political Right)

การแสดงความคิดเห็นของประชาชน มีกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดหลักการรับรองคุ้มครองไว้ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR เป็นสนธิสัญญาพหุภาคี ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญานี้เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540 ICCPR ได้กำหนดข้อบรับรองสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น

คิดเห็นไว้ในข้อบทที่ 19 กล่าวคือ บุคคลมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง มีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก รวมถึงมีเสรีภาพที่จะแสวงหา รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท แต่การใช้สิทธินี้อาจจะถูกจำกัดโดยกฎหมายซึ่งจำเป็นต่อการเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น การรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุขหรือศีลธรรมของประชาชน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2564)

### 3.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีบทบัญญัติรับรองการแสดงความคิดเห็นของประชาชนซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 34 วรรค 1 วางหลักว่า บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2564)

### 3.3 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของประชาชนกำหนดไว้ ดังนี้

#### 3.3.1 ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน

ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 136 คุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าพนักงานรัฐในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ไม่ให้บุคคลใดมาดูหมิ่นการปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยมิองค์ประกอบความผิด ดังนี้

##### 3.3.1.1 องค์ประกอบภายนอก

- 1) ผู้กระทำความผิด คือ ผู้ใด หมายถึง บุคคลธรรมดาที่เป็นมนุษย์
- 2) การกระทำ คือ การดูหมิ่น หมายถึง ดำ ดูถูกเหยียดหยาม ทำให้อับอาย หรือสบประมาท ซึ่งเป็นการเหยียดหยามลดคุณค่าของผู้ถูกดูหมิ่น จะเป็นการใช้ถ้อยคำหรือการแสดงกิริยาท่าทาง เช่น การยกเท้า การขู่นิ้วกลาง และดูหมิ่นลับหลังเจ้าพนักงานก็ได้ (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2562)

**ตารางที่ 1** เปรียบเทียบลักษณะถ้อยคำที่เป็นการดูหมิ่นและไม่เป็นการดูหมิ่น

ลักษณะที่เป็นการดูหมิ่น	ลักษณะที่ไม่เป็นการดูหมิ่น
1. การใช้คำถ้อยคำ คำหยาบ เช่น ไอ้สัตว์ ไอ้เหี้ย	1. การใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ เช่น กู มึง แม่่ง เลว
2. การใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะดูถูกเหยียดหยาม หรือการสบประมาท เช่น คำตำราวจว่าเป็นอันธพาล มือปิ่น คำพิพากษาฎีกาที่ 5479/2536	2. การใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะตัดพ้อต่อว่า เช่น เจ้าพนักงานไม่มีความรับผิดชอบ แม่่ง ไม่ได้เรื่อง คำพิพากษาฎีกาที่ 8016/2556

3) กรรมของการกระทำ คือ เจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ หมายถึง ผู้ที่ถูกดูหมิ่นเป็นเจ้าพนักงานอยู่ในขณะถูกดูหมิ่นและกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะกระทำการตามหน้าที่ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2553) ทั้งนี้ข้าราชการการเมืองในตำแหน่งบริหาร เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี มีฐานะเป็น เจ้าพนักงานตามคำนิยามในมาตรา 1 (16) ด้วย

##### 3.3.1.2 องค์ประกอบภายใน คือ เจตนา

ผู้กระทำได้ต้องมีเจตนาดูหมิ่น หมายถึง ผู้กระทำได้รู้ว่าการกระทำของตนมีลักษณะเป็นการดูหมิ่น และรู้ว่าผู้ที่ถูกดูหมิ่นเป็นเจ้าของงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่และยังประสงค์ที่จะดูหมิ่น เจ้าของงานนั้น (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2553)

### 3.3.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 เป็นกรณีที่ถูกกฎหมายต้องการที่จะปกป้อง คุ่มครองชื่อเสียงเกียรติยศของบุคคลที่จะไม่ให้บุคคลใดจะมาหมิ่นเกียรติหรือชื่อเสียง โดยมีองค์ประกอบความผิด ดังนี้

#### 3.3.2.1 องค์ประกอบภายนอก

- 1) ผู้กระทำความผิด คือ ผู้ใด หมายถึง บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล
- 2) การกระทำ คือ การใส่ความต่อบุคคลที่สาม หมายถึง เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ใส่ความด้วยการพูด ตอบคำถาม เขียน วาดภาพ ทำท่าทาง แสดงเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ การใส่ความไม่ต้องเป็น คำตำ คำหยาบคาย อาจเป็นคำสุภาพก็ได้ (ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, 2556)

### ตารางที่ 2 เปรียบเทียบลักษณะถ้อยคำที่เป็นการหมิ่นประมาทและไม่เป็นการหมิ่นประมาท

ลักษณะเป็นการหมิ่นประมาท	ลักษณะที่ไม่เป็นการหมิ่นประมาท
กรณีมีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง เช่น กล่าวหาว่าเป็นเจ้าพนักงานรับสินบน หรือกล่าวหาว่าเป็นภรรยาของตำรวจ	กรณีไม่มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง เช่น ตำว่า ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์นรก สัตว์เลื้อยคลาน หรือเจ้าหน้าที่คนนี้มีคุณภาพดีเลิศ

#### 3) กรรมของการกระทำ คือ ผู้อื่น

ผู้อื่น หมายถึง บุคคลธรรมดาที่มีชีวิตจิตใจ ทั้งนี้ต้องเข้าใจได้ว่าเป็นบุคคลใด แต่ไม่จำเป็นต้องระบุชื่อ เช่น ใช้ถ้อยคำว่า “นายรัฐมนตรีคนปัจจุบันแจกเงินให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ลงคะแนนไว้วางใจ” และให้หมายความรวมถึงนิติบุคคลด้วย (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, 2562) ดังนั้นถ้าผู้อื่นที่ถูกใส่ความไม่ได้มีสถานะเป็นบุคคลธรรมดาหรือเป็นนิติบุคคล การกระทำนั้นจะไม่ใช่ความผิดฐานหมิ่นประมาท เช่น การใส่ความ “รัฐบาล” ไม่อาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทได้เนื่องจากรัฐบาลไม่ได้มีสถานะเป็นบุคคลธรรมดาหรือเป็นนิติบุคคล ตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 724/2490 (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา, 2564)

#### 3.3.2.2 องค์ประกอบภายใน คือ เจตนา

ผู้กระทำได้ต้องมีเจตนาหมิ่นประมาท หมายถึง ผู้กระทำได้รู้ว่าการกระทำของตนเป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สาม และผู้กระทำได้รู้ว่าผู้ถูกใส่ความเป็นผู้อื่นและยังประสงค์ที่จะใส่ความผู้อื่นนั้น เช่น ผู้กระทำได้รู้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้ถูกใส่ความไม่ได้ทุจริต รับสินบน แต่ไปกล่าวกับบุคคลที่สามว่าเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมทุจริต รับสินบน

3.3.2.3 พฤติการณ์ประกอบการกระทำ คือ ใส่ความโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง หมายถึง การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามนั้น จะต้องปรากฏพฤติการณ์ด้วยว่าน่าจะทำให้ผู้ถูกใส่ความเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ซึ่งพิจารณาจากความรู้สึกของคนทั่วไป ถ้าการใส่ความขาดพฤติการณ์นี้ จะทำให้การกระทำไม่มีความผิด เช่น ใส่ความต่อบุคคลที่สามว่าผู้ถูกใส่ความเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการใส่ความลักษณะนี้ไม่อาจทำให้ผู้ถูกใส่ความเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังได้

### 3.3.3 ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา

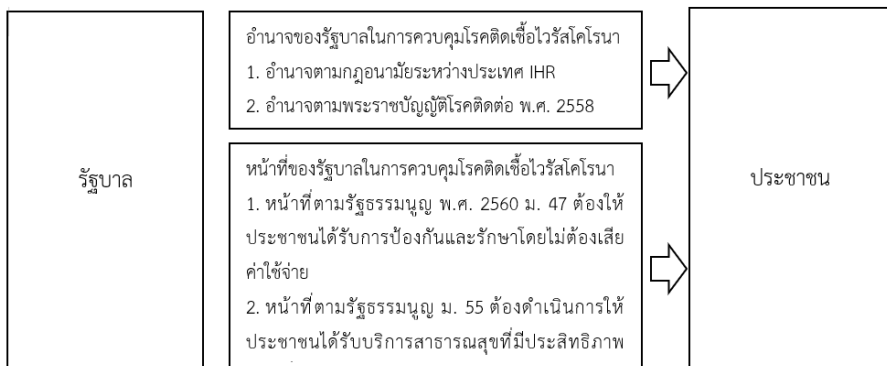
ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 328 เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 326 เพียงแต่ผู้กระทำให้ความด้วยวิธีการโฆษณา ซึ่งเป็นวิธีการทำผู้อื่นเสียหายในลักษณะเป็นวงกว้าง เผยแพร่ไปสู่สาธารณชนหรือประชาชนทั่วไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ป่าวประกาศ ปิดประกาศ เขียนข่าวในหนังสือพิมพ์ ให้สัมภาษณ์ หรือแสดงออกในเว็บไซต์ทางสังคม เช่น เฟซบุ๊ก (facebook) อินสตาแกรม (instagram) ทวิตเตอร์ (twitter) ดิกต็อก (tiktok) เป็นต้น

### 3.3.4 เหตุยกเว้นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 329

การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นในบางกรณีอาจไม่เป็นความผิดได้เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดเหตุที่ทำให้ผู้กระทำให้ไม่เป็นความผิดไว้ในมาตรา 329 กล่าวคือ เป็นกรณีที่ผู้กระทำให้ได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรมป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนเองตามคลองธรรม หรือเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนทั่วไปสามารถกระทำได้ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 4948/2554 การวิพากษ์วิจารณ์โง่ทงซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีนางการเมืองผ่านสื่อมวลชน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐตามทำนองคลองธรรมและหลักนิติรัฐ(ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2561)

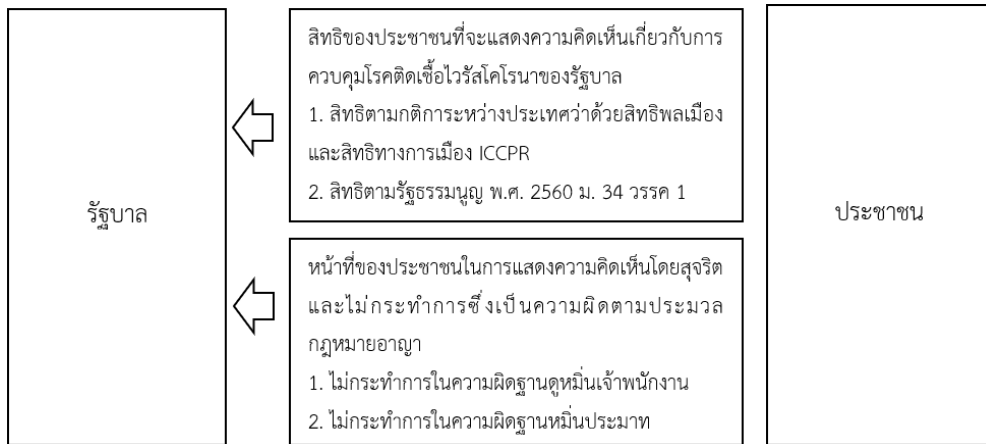
## 4. การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการของรัฐบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาต่อความรับผิดชอบตามกฎหมาย

การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของรัฐบาลนั้นมีประเด็นสำคัญอยู่ 2 ประเด็น กล่าวคือ การบริหารจัดการวัคซีนและมาตรการปิดเมือง (lock down) ซึ่งมีกฎหมายระหว่างประเทศและภายในประเทศที่ให้อำนาจและกำหนดหน้าที่ให้รัฐบาลกระทำการเพื่อป้องกันควบคุม ดูแลรักษาความเจ็บป่วยของประชาชนจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ได้แก่ กฎอนามัยระหว่างประเทศ ให้อำนาจรัฐในการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาด รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 47 และ มาตรา 55 กำหนดหน้าที่ให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง ได้รับการป้องกันและจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 มาตรา 35 ให้อำนาจรัฐสามารถปิดสถานที่หรือห้ามประกอบอาชีพชั่วคราวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้



ภาพที่ 1 อำนาจและหน้าที่ของรัฐบาลที่มีต่อประชาชนในการบริหารจัดการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ในขณะเดียวกันทั้งกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศได้กำหนดรองรับสิทธิของประชาชนที่จะแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของรัฐบาล

ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือ ICCPR ข้อบทที่ 19 ให้บุคคลมีสิทธิเสรีภาพ แสดงความคิดเห็นประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 34 วรรค 1 กำหนดให้ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่ทั้งนี้การแสดงความคิดเห็นต้องสุจริตเพื่อป้องกันส่วนได้เสียของตนหรือติชมด้วยความเป็นธรรมอันเป็นวิสัยของประชาชนทั่วไปที่จะกระทำได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 และต้องไม่มีลักษณะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีบทบัญญัติคุ้มครองเกียรติยศของเจ้าพนักงานและชื่อเสียงของบุคคล เพื่อไม่ให้บุคคลอื่นใด กระทำการล่วงละเมิดให้เกิดความเสียหาย ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังได้



ภาพที่ 2 สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของรัฐบาล

#### 4.1 การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัคซีน

เนื่องด้วยการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาจากสายพันธุ์ดั้งเดิม ทำให้จีนผลิตและส่งออกวัคซีนภายใต้ยี่ห้อ “ซิโนแวค” (Sinovac) และ “ซิโนฟาร์ม” (Sinofarm) ซึ่งรัฐบาลไทยได้จัดซื้อวัคซีนยี่ห้อซิโนแวคเป็นวัคซีนหลักนำมาฉีดให้กับประชาชนเพื่อเป็นการป้องกันโรค แต่ต่อมาได้เกิดการกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่าการได้รับวัคซีนยี่ห้อ “ซิโนแวค” ไม่เพียงพอต่อการสร้างภูมิป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์เดลต้าได้ (ฐานเศรษฐกิจ, 2564) ประชาชนกลุ่มหนึ่งจึงเรียกร้องให้ใช้วัคซีนคุณภาพ mRNA ซึ่งเป็นสารพันธุกรรมสังเคราะห์ขึ้นได้ในห้องปฏิบัติการ เช่น ยี่ห้อ “ไฟเซอร์” (Pfizer) หรือ “โมเดอร์นา” (Moderna) โดยมีตัวอย่างของการเรียกร้อง ดังนี้

ตัวอย่าง 1 แพทย์กลุ่มหนึ่งออกมาเรียกร้องผ่านสื่อว่า “แม้เชื้อจะกลายพันธุ์ แต่ยังมีดีมันใน Sinovac ผู้ซื้อวัคซีนไม่ได้ ภูมิที่ได้ก็หมดไปใน 3-6 เดือน บุคลากรทางการแพทย์ด่านหน้าขอเรียกร้องให้รัฐบาล นำเข้า mRNA” (THE BANGKOK INSIGHT, 2564)

ตัวอย่าง 2 นายเอ็ม พิธีกร พูดเกี่ยวกับการจัดหาวัคซีนซิโนแวคของรัฐบาลว่า “มันเป็นข้อเท็จจริงพื้นฐานเพราะเหตุใดสมอง 84,000 เซลล์แยกแยะไม่ได้” (คมชัดลึกออนไลน์, 2564)

ตัวอย่าง 3 นายแม็กซ์ นักธุรกิจชื่อดัง ลงข้อความในสื่อออนไลน์ วิจารณ์การที่รัฐบาลซื้อวัคซีนซิโนแวคว่า “หวังว่าทุกอย่างมันจะดีขึ้นแต่ไม่เลย เลวลงทุกวัน” (ข่าวสด, 2564)

ตัวอย่าง 4 นางสาวฝ่าย นักแสดง เรียกร้องเกี่ยวกับการจัดซื้อวัคซีนซิโนแวคว่า “ข่าวซื้อซิโนแวคเพิ่มขึ้นอีก 12 ล้านโดส ข่าวจริงหรือข่าวลวง ถ้าจริง อยากให้แถลงเหตุผลที่ต้องซื้อตัวนี้เพิ่ม” (DARADAILY, 2564)



ตัวอย่าง 5 นายแดง ยื่นอุทธรณ์ขอประกันตัว พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีไปพบประชาชนมีข้อความว่า “อยู่ต่อไปก็ฉิบหายออกไป อ้ายส์\_” (คมชัดลึกออนไลน์, 2564)

การแสดงความคิดเห็นดังกล่าวตามตัวอย่าง 1 ถึง ตัวอย่าง 4 เป็นการใช้สิทธิที่มีตามกฎหมาย ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 34 วรรค 1 ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 อันเป็นการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตต่อรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 47 และมาตรา 55 ต้องจัดท้าวักขืนที่มีคุณภาพเพื่อป้องกันและควบคุมการระบาดของโรค COVID-19 ให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังไม่เป็นความผิดอาญาฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานและฐานหมิ่นประมาทเนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวไม่มีลักษณะของการดูหมิ่นและการใส่ความ แม้ว่าตัวอย่างที่ 3 จะมีคำหยาบว่า “เลว” เป็นแต่เพียงถ้อยคำไม่สุภาพ วิจารณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่เท่านั้น เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 420/2529 นอกจากนั้นยังเป็นการกล่าวโดยไม่ผู้ถูกกระทำเพราะไม่ได้ระบุว่าหมายถึงบุคคลใด แม้ว่าจะมีการใช้คำว่า “รัฐบาล” แต่รัฐบาลไม่มีฐานะเป็นบุคคลตามกฎหมาย

สำหรับตัวอย่าง 5 การแสดงความคิดเห็นจะแตกต่างจากตัวอย่าง 1 ถึง ตัวอย่าง 4 เนื่องจากการใช้ถ้อยคำคำหยาบ ทำให้เจ้าพนักงานรู้สึกอับอาย ลดเกียรติของเจ้าพนักงาน ซึ่งนายกรัฐมนตรีมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานและกำลังปฏิบัติหน้าที่ จึงเป็นความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานเทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8422/2558 ใช้ถ้อยคำว่า “ปลัดสันติ\_” แต่ทั้งนี้ยังไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทเนื่องจากข้อความดังกล่าวไม่เป็นการใส่ความเพราะไม่มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงว่านายกรัฐมนตรีเป็นคนที่มึลักษณะ “อ้ายส์\_” ตามที่เขียนข้อความในป้ายอย่างไร

### ตารางที่ 3 วิเคราะห์การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัคซีน

ตัวอย่าง	ผิด	ไม่ผิด	หลักกฎหมาย	หมายเหตุ
ตัวอย่าง 1 ถึง ตัวอย่าง 4		✓ ✓ ✓ ✓	1. กติการะหว่างประเทศ ICCPR 2. รัฐธรรมนูญ มาตรา 34 3. ความรับผิดทางอาญา 3.1 ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน 3.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท	ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น ขาดองค์ประกอบ ขาดองค์ประกอบ
ตัวอย่าง 5	✓	✓ ✓ ✓ ✓	1. กติการะหว่างประเทศ ICCPR 2. รัฐธรรมนูญ มาตรา 34 3. ความรับผิดทางอาญา 3.1 ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน 3.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท	ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น ครบองค์ประกอบ ขาดองค์ประกอบ

#### 4.2 การเรียกร้องเกี่ยวกับมาตรการปิดเมือง (lock down)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์เดลตา ทำให้ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อมากขึ้นในระดับหลักหมื่นคนต่อวัน เพื่อเป็นการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค รัฐบาลจึงได้ออกมาตรการปิดเมือง (Lock Down) เช่น ห้ามไม่ให้

ร้านอาหารในห้างสรรพสินค้าขายอาหาร ห้ามเดินทางข้ามเขตที่กำหนด ปิดร้านตัดผม ปิดโรงภาพยนตร์ มาตรการเหล่านี้ รัฐบาลอาศัยกฎอนามัยระหว่างประเทศ หรือ IHR และพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ที่ให้อำนาจรัฐบาลสามารถ สั่งปิดสถานที่หรือห้ามไม่ให้ประกอบอาชีพเป็นการชั่วคราวหรือห้ามการเดินทางเข้าออกสถานที่ต่าง ๆ เพื่อป้องกันหรือ ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโดยมีเจตนาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดในลักษณะที่เป็นวงกว้าง อย่างไรก็ตามแม้การใช้มาตรการดังกล่าวจะส่งผลดีในแง่ของการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค แต่อีกด้านหนึ่งการสั่ง ปิดสถานที่หรือการห้ามประกอบอาชีพแม้จะเป็นการชั่วคราว ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างรุนแรง ในทุกด้าน จึงมีประชาชนออกมาเรียกร้องเกี่ยวกับมาตรการ Lock Down ดังนี้

ตัวอย่าง 1 นางนิม นักแสดง แสดงความคิดเห็นในสื่อออนไลน์ว่า “ประเทศไทยถูกล็อกดาวน์ แล้วมีอะไร ดีขึ้นบ้าง ถ้าทำแล้วไม่ดีขึ้นก็ไม่ต้องทำเพราะผลไม่ต่างกัน ตอนนี่เชื้อโคโรนาไวรัสแพร่กระจายไปทั่วประเทศแล้ว คนตาย เพิ่มขึ้นทุกวัน (ข่าวสดออนไลน์, 2564)

ตัวอย่าง 2 นายโอม เจ้าของธุรกิจ แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ว่า “รัฐบาลโง่ เท่ \_ แก้ปัญหาไม่ได้ รัฐบาลเลว เสือกหน้าด้านอยู่ ตายไปก็สงสารนรก” (ข่าวชาวบ้าน, 2564)

ตัวอย่าง 3 นางสาวเจน นักร้อง เรียกร้องแสดงความคิดเห็นว่า “สถานการณ์บ้านเมืองแย่ รัฐบาลไม่ทำห้ \_ อะไรสักอย่าง พอประชาชนด่าว่า รัฐบาลเลยทำห้ \_ ” (อีจัน, 2564)

ตัวอย่าง 4 นายปีเตอร์ นักธุรกิจ แสดงความเห็นในขณะที่มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีนว่า “ประยุทธ์เป็นแค่สัตว์เลื้อยคลานตัวหนึ่ง” (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

การแสดงความคิดเห็นตามตัวอย่าง 1 ถึง ตัวอย่าง 3 เป็นการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นของประชาชน ต่อมาตรการปิดเมืองของรัฐบาล ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากมาตรการดังกล่าว แต่การแสดง ความคิดเห็นตามตัวอย่างทั้ง 3 กรณี ยังไม่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์โดยเฉพะอย่างยิ่งตัวอย่าง 1 จะเห็นได้ว่าเป็นการแสดง ความคิดเห็นโดยสุจริตที่ประชาชนคนหนึ่งในประเทศไทยจะติชมด้วยความเป็นธรรมอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อม กระทำได้นอกจากนั้นการแสดงความคิดเห็นในตัวอย่าง 2 และตัวอย่าง 3 ยังไม่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์เจ้าพนักงาน เนื่องจากว่าแม้การแสดงความคิดเห็นจะมีลักษณะเป็นการใช้ถ้อยคำด่า คำหยาบซึ่งเป็นถ้อยคำดูหมิ่น เช่น คำว่า เที้ย เลว โง่ ซึ่งเป็นถ้อยคำด่า แต่เป็นการด่า “รัฐบาล” จึงไม่อาจเป็นการวิพากษ์วิจารณ์เจ้าพนักงานและไม่อาจเป็นการวิพากษ์ วิจารณ์ประมาทได้เนื่องจากรัฐบาลไม่ได้มีสถานะเป็นบุคคลธรรมดาหรือเป็นนิติบุคคล ตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 724/2490 (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา, 2564)

สำหรับตัวอย่าง 4 การแสดงความคิดเห็นดังกล่าวจะเข้าองค์ประกอบในความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน เนื่องจากเป็นการใช้ถ้อยคำด่าคำหยาบซึ่งเป็นถ้อยคำดูหมิ่น ได้แก่ คำว่า “สัตว์เลื้อยคลาน” และเป็นการด่า “นายกรัฐมนตรีน” ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานอันเนื่องมาจากการที่นายกรัฐมนตรีนได้กระทำการตามหน้าที่ในการบริหาร จัดการประเทศ เป็นการลดศักดิ์ศรี เกียรติยศของเจ้าพนักงานให้มีฐานะเพียงแค่ “สัตว์” เทียบเคียงฎีกาที่ 2246/2515 ใช้ถ้อยคำว่า “เจ้าพนักงานที่ดินหมา ๆ ชอบกินแต่เบีย่” อย่างไรก็ตามการใช้ถ้อยคำดังกล่าวว่า “ประยุทธ์เป็นแค่ สัตว์เลื้อยคลานตัวหนึ่ง” แม้จะมีการระบุชื่อ “ประยุทธ์” ในขณะที่มีการนำเสนอข่าวของนายกรัฐมนตรีน ทำให้เข้าใจได้ว่า หมายถึงพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แต่ถ้อยคำที่ว่า “เป็นแค่สัตว์เลื้อยคลาน” ไม่ใช่ข้อความที่มีลักษณะเป็นการใส่ความ เพราะไม่เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมใดว่านายกรัฐมนตรีนเป็นสัตว์เลื้อยคลานได้อย่างจริงใจไม่เป็นการวิพากษ์ วิจารณ์ประมาททั้งมาตรา 326 ความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือมาตรา 328 ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา

#### ตารางที่ 4 วิเคราะห์การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการปิดเมือง (lock down)

ตัวอย่าง	ผิด	ไม่ผิด	หลักกฎหมาย	หมายเหตุ
ตัวอย่าง 1 ถึง ตัวอย่าง 3		✓ ✓ ✓ ✓	1. กติการะหว่างประเทศ ICCPR 2. รัฐธรรมนูญ มาตรา 34 3. ความรับผิดชอบทางอาญา 3.1 ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน 3.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท	ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น ขาดองค์ประกอบ ขาดองค์ประกอบ
ตัวอย่าง 4	✓	✓ ✓ ✓ ✓	1. กติการะหว่างประเทศ ICCPR 2. รัฐธรรมนูญ มาตรา 34 3. ความรับผิดชอบทางอาญา 3.1 ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน 3.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท	ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น ครบองค์ประกอบ ขาดองค์ประกอบ

## 5. บทสรุป

การออกมาเรียกร้องแสดงความคิดเห็น (Call out) เกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐบาล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งปรากฏให้เห็นตามสื่อมวลชนของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น ดารา นักร้อง นักแสดง นักธุรกิจ หรือนักการเมือง การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นในกรณีนี้ มีกฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อบทที่ 19 รับรองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและกฎหมายภายในประเทศ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 34 วรรค 1 รวมถึงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยทุกคนที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นได้เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองในรัฐที่จะปกป้องตนเองหรือครอบครัว เนื่องจากจากรัฐบาลมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 47 และมาตรา 55 ที่จะต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงเพื่อควบคุมและป้องกันโรคระบาดอันตรายดังเช่นโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ถ้าการแสดงความคิดเห็นนั้นได้กระทำโดยสุจริตในฐานะที่เป็นประชาชนคนหนึ่งในประเทศไทยสามารถติชมวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลได้เพราะเป็นการใช้สิทธิด้วยความเป็นธรรม และการแสดงความคิดเห็นนั้นต้องไม่เข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญาที่ถูกบัญญัติขึ้นมาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และเพื่อคุ้มครองการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานและความผิดฐานหมิ่นประมาท ดังนี้

### 5.1 กรณีการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน

การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นจะไม่เป็นความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานต่อเมื่อการแสดงความคิดเห็นนั้นไม่มีลักษณะเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามลดคุณค่าของผู้ถูกดูหมิ่น ซึ่งได้แก่ ลักษณะเป็นการดูถูกเหยียดหยาม ทำให้อับอาย หรือสบประมาท นอกจากนั้นแม้ว่าการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นจะเป็นถ้อยคำดูหมิ่น แต่ผู้ถูกดูหมิ่นไม่ได้มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ เช่น ใช้คำว่า “รัฐบาล” ดังนั้นการเรียกร้อง

แสดงความคิดเห็นของประชาชนที่กล่าวว่า “รัฐบาล” ในเรื่องการบริหารจัดการบ้านเมืองในสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 จึงไม่อาจเป็นความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานได้ เว้นแต่การแสดงความคิดเห็นนั้นมีลักษณะเป็นการดูหมิ่นและผู้ที่ถูกดูหมิ่นเป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่

### 5.2 กรณีการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

การเรียกร้องแสดงความคิดเห็นในกรณีนี้ จะไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทต่อเมื่อการแสดงความคิดเห็นนั้นไม่มีลักษณะเป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สาม กล่าวคือ ไม่เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นความจริงหรือไม่เป็นความจริงก็ได้ต่อบุคคลที่สาม ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด เช่น ด้วยการพูด การตอบคำถาม การเขียน การวาดภาพ การทำท่าทาง เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ หรือแม้การแสดงความคิดเห็นจะมีลักษณะเป็นการใส่ความแต่ไม่มีพฤติการณ์ที่น่าจะทำให้บุคคลผู้ถูกใส่ความเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท นอกจากนั้น แม้ว่าการเรียกร้องแสดงความคิดเห็นจะมีลักษณะเป็นการใส่ความ ยืนยันข้อเท็จจริง แต่ถ้าวการใส่ความนั้นไม่ได้กระทำต่อบุคคล เช่น ใช้อ้อยคำว่า “รัฐบาล” การกระทำนั้นไม่อาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทได้เช่นเดียวกัน

## 6. เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2553). *กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลสยามพริ้นติ้ง.
- ไกรฤกษ์ เกษมสันต์. (2556). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288-มาตรา 366*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เนติบัณฑิตยสภา.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (14 สิงหาคม 2564). *กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. สืบค้นจาก <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/iccprt.pdf>
- กรุงเทพธุรกิจ. (5 เมษายน, 2564). *นายกฯ ให้อภัยมือโผล่หมิ่น ทนายชี้จากนี้ไม่ยอมอีกใครผิดผู้คดีในศาล*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/930823>
- กรมควบคุมโรค. (14 สิงหาคม 2564). *โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สถานการณ์ในประเทศไทย*. สืบค้นจาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>
- กรมควบคุมโรค. (1 กุมภาพันธ์ 2557). *กฎอนามัยระหว่างประเทศ ค.ศ. 2005*. สืบค้นจาก [https://www.nno.moph.go.th/epidnan/downloads/laws/IHR\\_20140428.pdf](https://www.nno.moph.go.th/epidnan/downloads/laws/IHR_20140428.pdf)
- กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (12 กรกฎาคม 2564). *ระบบสืบค้นพิพากษาคำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา*. สืบค้นจาก <http://deka.supremecourt.or.th/search>.
- ข่าวชาวบ้าน. (2 พฤษภาคม, 2564). *รัฐบาลด้อยปัญญา*. สืบค้นจาก <https://social.tvpoolonline.com/news/200122>
- ข่าวสดออนไลน์. (10 สิงหาคม, 2564). *ต๊อด ปิติ สุดทนถามวัดชินหยาไปไหนด้านหน้าต้องจับสลากเลเวลลงทุกวัน ลั่นด่ามาด่ากลับ*. สืบค้นจาก <https://www.kaosod.co.th>
- คมชัดลึกออนไลน์. (28 มิถุนายน, 2564). *อัน ภูวนาทออกโรงฟาดวัดชินอีกแรง ยังงักก็ข้ออ้าง*. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/ent/472068>
- คมชัดลึกออนไลน์. (17 กรกฎาคม, 2564). *อดีตผู้พิพากษาชี้ 2 หนุ่มถือป้ายด่านายกเจอโทษหนักทั้งจำและปรับ*. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/politic/437302>

- ฐานเศรษฐกิจ. (23 มิถุนายน, 2564). *ประสิทธิภาพ “วัคซีนโควิด” กับสายพันธุ์เดลตา*. สืบค้นจาก <https://www.thansettakij.com/general-news/485086>
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2562). *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2561). *ประมวลกฎหมายอาญาฉบับอ้างอิง*. พิมพ์ครั้งที่ 39. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ราชกิจจานุเบกษา. (6 เมษายน 2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- รามามาชนแนล. (25 สิงหาคม 2564). *มาทำความรู้จักโควิดกลายพันธุ์ โดยเฉพาะสายพันธุ์เดลต้า ตัวที่แกร่งที่สุดและแพร่เชื้อได้ไวที่สุดในตอนนี้*. สืบค้นจาก <https://www.rama.mahidol.ac.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (9 กันยายน 2558). *พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558*. สืบค้นจาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C329/%C329-20-2558-a0001.pdf>
- อีจัน. (28 มิถุนายน, 2564). *มิลลิ ฟาดแรงถึง รัฐบาล หลังประกาศ ล็อกดาวน์ ตอนที่ 1*. สืบค้นจาก <https://www.ejan.co/entertain/>
- DARADAILY. (17 สิงหาคม 2564). *อ่อม สกาวใจ โพสต์ขอเหตุผลจากรัฐบาลทำไมต้องสั่งซื้อซิโนแวคเพิ่ม*. สืบค้นจาก <https://www.daradaily.com/news/102787/read>
- THE BANGKOK INSIGHT. (30 มิถุนายน 2564). *เรียกร้องนำเข้าไฟเซอร์ โมเดอร์นา เพจหมอดังสติ สช. เลิกยึดติดซิโนแวค*. สืบค้นจาก <https://www.thebangkokinsight.com/news/>

